

Marcin Kopczyński

## AUTOREFERAT

### **1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej**

- dyplom z wyróżnieniem ukończenia Państwowej Szkoły Muzycznej II st. w Inowrocławiu w klasie fortepianu i waltorni (1993),

- dyplom z wyróżnieniem ukończenia studiów w zakresie kompozycji na Wydziale Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy (1998),

- dyplom ukończenia studiów w zakresie teorii muzyki z wynikiem bardzo dobrym na Wydziale Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy (1998),

- stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej: kompozycja i teoria muzyki, w specjalności: kompozycja, nadany uchwałą Rady Wydziału Kompozycji, Teorii Muzyki, Rytmiki i Edukacji Artystycznej Akademii Muzycznej w Łodzi z dnia 25 czerwca 2010 roku.

Tytuł przedstawionej kompozycji: *Efemeryda* na orkiestrę symfoniczną,  
Tytuł rozprawy doktorskiej (opisu dzieła): *Efemeryda na orkiestrę symfoniczną. Tradycyjne i nowatorskie komponenty formy.*

Promotor – prof. zw. Zbigniew Bargielski,  
recenzenci –

prof. Grażyna Pstrokońska-Nawratil,  
prof. Bronisław Kazimierz Przybylski

## **2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych**

- Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy – od 01 października 2001 roku do chwili obecnej (od 2011 roku na stanowisku adiunkta),

- Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Juliusza Zarębskiego w Inowrocławiu – od 01 września 1997 roku do chwili obecnej (od 2006 roku jako nauczyciel dyplomowany)

## **3. Działalność artystyczna**

Początki mojego komponowania sięgają czasów szkoły średniej, kiedy to zafascynowany twórczością Mozarta, napisałem swój pierwszy utwór, wzorowany na *Romancy z Koncertu fortepianowego d-moll*. Był to rok 1988. W okresie sześciu lat mojej nauki w Państwowej Szkole Muzycznej II stopnia w Inowrocławiu w klasie fortepianu i rogu napisałem wiele utworów, które były pierwszymi próbkami kompozytorskimi, poczynając od tonalności do „chromatycznego chaosu” – owocu fascynacji ekspresjonizmem Berga i Szymanowskiego. Nie potrafiłem wówczas nadać tym atonalnym utworom jakiegoś porządku, komponowałem całkowicie intuicyjnie, ale miałem wielką potrzebę „przelewania” muzyki na pięciolinie. Powstały wtedy pieśni, fragmenty utworów chóralnych oraz 5 „szkolnych” sonat fortepianowych – od *Sonaty c-moll* (1988) do całkowicie atonalnej *Sonaty* z 1993 roku, którą grałem na swoim dyplomie z fortepianu i którą przedstawiłem na egzaminie wstępnym na studia jako jeden z utworów. Komisja określiła ją jako owoc wpływu na mnie *Koncertu skrzypcowego* Albana Berga.

Na studiach w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, w klasie prof. Franciszka Woźniaka, komponowanie stało się nie tylko przyjemnością, ale przerodziło się w wielką pasję, która trwa do dziś.

Obecnie moim opiekunem artystycznym jest prof. Zbigniew Bargielski, któremu zawdzięczam wiele cennych rad i wskazówek.

Chciałbym teraz scharakteryzować poszczególne działy mojej twórczości w zależności od składu wykonawczego, a następnie przedstawić moją działalność artystyczną w okresie po uzyskaniu doktoratu.

## UTWORY ORKIESTROWE I KONCERTOWE

Podczas studiów napisałem kilka utworów orkiestrowych (*Interludium*, *Elipsa*, *Vivax*), które dziś traktuję jako próby przygotowawcze do napisania w 1997 r. dwóch kompozycji na wielką orkiestrę z rozbudowaną perkusją – *Conchy* i *Passacaglii*. Utwory te związane są ze sobą materiałowo, lecz całkowicie kontrastują pod względem formy. *Concha* ma eksperymentalną kulminację, która rozgrywa się etapami – poszczególne grupy instrumentów mają w innych miejscach etapy kulminacji. Formę tego utworu przedstawia specjalny diagram, dołączony do partytury. *Passacaglia* jest oparta na 12-tonowym temacie, który w poszczególnych wariacjach pojawia się w różnych rejestrach i jest grane przez różne instrumenty. Ostatnia wariacja jest kodą. Niewątpliwie inspiracją do napisania tego utworu był finał (*passacaglia*) *Koncertu fortepianowego* Witolda Lutosławskiego.

Również w 1997 r. napisałem mój studencki utwór dyplomowy - *I Koncert fortepianowy*. Jest to kompozycja 3-częściowa. Cz. I – *Preludio e Scherzando* – rozpoczyna się improwizacyjnym wstępem, a następnie przechodzi w część o charakterze scherza, opartą na dwóch tematach, z których pierwszy jest przetwarzany prawie w całej części. Cz. II – *Lontano* – jest odpowiednikiem części wolnej, zawiera polifoniczne sekcje *ad libitum*, które wprowadza fortepian i utrzymana jest w konwencji sonorystycznej. Cz. III – *Ben ritmato* – to cykl wariacji oparty na temacie rytmicznym. Część ta zawiera duży ładunek energii i konsekwentnie zmierza do potężnej, finałowej kulminacji. Miałem szczęście usłyszeć ten utwór na koncercie dyplomantów uczelni w 1998 r. w sali Filharmonii Pomorskiej. Grała Katarzyna Mościcka z klasy prof. Tatiany Szabanowej, a Orkiestrą Akademii Muzycznej w Bydgoszczy dyrygował Zygmunt Rychert.

Po ukończeniu studiów przystąpiłem do pracy nad kompozycją *Tutti e soli* (1998) na orkiestrę smyczkową. Jest to utwór o fakturze polifonizującej, w którym przeplatają się fragmenty grane *tutti* z partiami granymi przez instrumenty solowe. Wielkim zaszczytem dla mnie stało się nagranie tego utworu dla Polskiego Radia przez Orkiestrę „Amadeus” pod dyrekcją Agnieszki Duczmal. Po latach nagranie to znalazło się na mojej pierwszej autorskiej płycie CD – *Stream of consciousness (Strumień myśli)*, wydanej w 2008 r. przez Acte Prealable (AP 0186).<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Marcin Kopczyński, *Stream of consciousness (Strumień myśli)*, Acte Prealable (AP 0186), Warszawa 2008

W 2002 roku powstał *II Koncert fortepianowy*. Jego cz. I – *Inquieto* - wykorzystuje temat o charakterystycznym rytmie, którego motywy podlegają pracy przetworzeniowej w całej części. Cz. II to *Notturmo* o formie ABA' napisane tylko na fortepian z rozbudowaną perkusją, fragment B to szybkie i ruchliwe *Presto*, po którym powraca materiał i nastrój części początkowej. Finał – *Ben tenuto* - rozpoczyna się tajemniczo, ale w swym rozwoju nabiera ruchliwości i doprowadza do wielkiej, końcowej kulminacji.

Kolejnym moim utworem orkiestrowym jest 2-częściowa, trwająca ok. 20 minut *Symfonia*, ukończona w 2006 roku. Jej cz. I ma charakter improwizacyjny, ukazując myśli muzyczne o różnej kolorystyce, różnym tempie i charakterze. W finale muzyczna akcja przebiega w sposób ciągły i płynny i prowadzi konsekwentnie do końcowej, potężnej kulminacji. Praca nad tą kompozycją przebiegała z przerwami na inne utwory blisko 6 lat, po jej ukończeniu czułem pewien niedosyt i zacząłem myśleć o napisaniu kolejnej, dłuższej, 3-częściowej symfonii, do której pomysły zapisywałem później przez kolejne lata. Ostatecznie nowa symfonia została ukończona dopiero w 2016 roku (będzie o niej mowa w dalszej części autoreferatu).

*Concerto da camera per chitarra e orchestra d'archi* (2006) to 3-częściowy, 15-minutowy, kameralny w brzmieniu utwór. Cz. I – *Allegretto grazioso* – to rodzaj tajemniczego, fantastycznego tańca o zmiennej rytmice, cz. II – *Andante tranquillo – Marcato, con forza* – przeciwstawia ogniwowi delikatnym i lirycznym fragmenty ostre i pełne siły, cz. III to motoryczny finał, którego pęd zatrzymuje się na chwilę w śpiewnym fragmencie *Largo*. Utwór został po raz pierwszy wykonany w wersji z fortepianem przez młodego, świetnego gitarzystę – Krzysztofa Meisingera. Nagranie koncertu ukazało się w 2011 roku na moim drugim albumie CD *One man, a few shadows (Jeden człowiek, wiele cieni)* - Acte Prealable (AP 0216).<sup>2</sup>

W roku 2009 pracowałem nad kompozycją *Efemeryda*, która była moim utworem doktorskim. Zastosowałem w niej tradycyjne i nowatorskie elementy formy. Do pierwszych należą motywy, frazy, tematy, płaszczyzny tematyczne, a drugie reprezentują sekcje *ad libitum*, warstwy (pasma) brzmieniowe oraz zdarzenia muzyczne o różnej ekspresji i funkcji. Pomiędzy tymi elementami zachodzą następujące rodzaje dialogu: płynne połączenia (przejścia), interwencje (nagłe „zgaszenia” akcji), przejęcia akcji muzycznej, liryczne dopowiedzenia i

---

<sup>2</sup> Marcin Kopczyński *One man, a few shadows (Jeden człowiek, wiele cieni)*, Acte Prealable (AP 0216), Warszawa 2011

inne zdarzenia rozładowujące energię oraz „zazębianie” się (czyli dialogowanie) 2-3 warstw brzmieniowych.<sup>3</sup> Wszystkie elementy dzieła muzycznego, a zwłaszcza kolorystyka orkiestrowa, współdziałają w różnicowaniu między sobą poszczególnych komponentów formy i sprzyjają zachodzeniu między nimi wspomnianych wyżej różnych relacji (form dialogu). *Efemeryda* wpisuje się tym samym w rozwijaną od XX wieku linię rozwojową kompozycji, w których twórcy nowej muzyki sięgali w przeszłość i dokonywali syntezy stylistycznej kilku różnych elementów w ramach jednego dzieła.

## UTWORY FORTEPIANOWE

Utwory na fortepian pisałem od samego początku mojego komponowania. Napisałem ich sporo jeszcze w szkole średniej (m.in. 5 sonat), ale pierwsza kompozycja, którą zdecydowałem się zamieścić w spisie swych utworów, powstała jako utwór na egzamin wstępny na studia. Były to *Wariacje na temat Mozarta z Sonaty A-dur KV 331* (1993), w których starałem się zawrzeć wiele pomysłów harmonicznym i fakturalnym na ówczesnym poziomie mojej muzycznej edukacji. Kolejną kompozycją była *Muzyka radosna* (1994) na 4 ręce – cykl 5-ciu miniatur o stylistyce neoklasycznej przeznaczonych dla dzieci. Utwór był wielokrotnie wykonywany, nie tylko przez młodych wykonawców, i zawsze cieszył się sympatią publiczności. Został też utrwalony na wspomnianej już płycie CD – *Stream of consciousness* (AP 0186).

W ciągu kolejnych lat powstały następujące kompozycje: *I Sonata* (1995) – utwór o formie łukowej, złożony z 5-ciu ogniów granych *attacca*, w którym skrajne ogniwa mają charakter improwizacyjny, II i IV są motorycznymi quasi-scherzami, a część środkowa to liryczno-dramatyczne *Largo*; *Hexa-Hir* (1995) – taniec fantastyczny na 6 rąk, oparty na skalach modalnych, napisany z myślą o wykonaniu podczas Studenckiego Festiwalu „Forte – Piano” w bydgoskiej Akademii Muzycznej; *Panta Rhei* (1998) – rodzaj ruchliwej etiudy o ciągle zmieniającej się harmonice; *Signals* (1999) – kompozycja, w której tytułowe sygnały to krótkie motywy kwartowe, tworzące temat, opracowywany prawie w całym przebiegu utworu; *II Sonata* (1999) – utwór 2-częściowy o silnym ładunku dramaturgii i ekspresji, w całości oparty o skalę cały ton – półton, w którym I cz. to rodzaj allegro sonatowego, a druga – *Presto inquieto* - jest rondem (utwór został nagrany na CD *One man, a few shadows* przez Radosława Sobczaka);

---

<sup>3</sup> Sformułowania zaczerpnięte z: Lutostawski Witold, *Nowy utwór na orkiestrę symfoniczną* [o II Symfonii], „Res Facta”, nr 4, PWM, Kraków 1970

*Wstrząsy i drżenia* (2002) – wersja na fortepian – kompozycja składająca się z kilku ogniw, będąca transkrypcją fortepianową kwintetu smyczkowego o tej samej nazwie. Eksponuje różne pomysły fakturalne i zawiera elementy struktur ruchomych wiązek polifonicznych *ad libitum*, przeniesionych na grunt możliwości wykonawczych fortepianu.

Kolejne fortepianowe utwory to: *Lamento e Trionfo* (2003) - fortepianowa transkrypcja utworu na trio fortepianowe, dyptyk, którego cz. I jest śpiewnym i pełnym ekspresji, chwilami recytatywnym lamentem, a cz. II - dążącą do potężnej kulminacji apoteozą muzycznego triumfu. Nazwa nawiązuje do poematu symfonicznego Ferenc Liszta; *W tajemniczym ogrodzie* (2004) - króciutka miniatura, skomponowana dla uczennicy mojej rodzimej szkoły muzycznej w Inowrocławiu, która wykonała ją z powodzeniem na I Międzynarodowym Konkursie im. Janiny Garści w Stalowej Woli w 2004 r.; *III Sonata* (2004) – kolejna realizacja idei jednoczęściowej, zmodyfikowanej formy allegro sonatowego o dwóch kontrastujących głównych tematach (znalazła się na płycie CD *Stream of consciousness*); *Aż do końca...* (2005) – dramatyczny utwór o obsesyjnie powracającym temacie opartym na skali całotonowej, który pojawia się w różnych wersjach; na początku kompozycji znajduje się introdukcja, której materiał powraca w epilogu utworu.

Latem 2008 r. powstała *IV Sonata* na fortepian. Jest to kompozycja o trzech częściach granych *attacca*. Skrajne części są szybkie i motoryczne (trzecia jest skróconym wariantem pierwszej z dodaną coda), a w centrum utworu znajduje się część powolna składająca się z trzech kontrastujących ogniw. Utwór został opublikowany na CD *One man, a few shadows*.

## UTWORY KAMERALNE

Chciałbym teraz napisać parę zdań o moich najważniejszych utworach kameralnych. Jednym z pierwszych był *Kwartet smyczkowy* (1996), kompozycja 2-częściowa, której pierwsze ogniwo to improwizacyjna część wolna, a częścią II jest motoryczne *quasi-scherzo*, poprzedzone rodzajem *preludium*, a zakończone powrotem materiału części I.

W tym samym roku powstał cykl czterech pieśni *Dłonie pełne szeptu* na sopran i 4 perkusje do słów Swietłany Owczarskiej, uzdolnionej poetki, zamieszkałej w moim rodzinnym Inowrocławiu. Utwór ten wszechstronnie

wykorzystuje instrumenty perkusyjne i jest także bardzo wymagający dla śpiewaczki.

Następnym utworem kameralnym jest 2-częściowa *I Sonata skrzypcowa* (1997), której cz. I – *Misterioso* – ma charakter improwizacyjny, a finał *Ben ritmato* to rozbudowane allegro sonatowe oparte na trzech tematach.

Po skończeniu tej sonaty przystąpiłem do komponowania *Koncertu skrzypcowego*, ale ostatecznie z jego materiału powstała *II Sonata* (1999), nad której ostateczną wersją pracowałem jeszcze w 2006 r. Jest to skondensowany, 9-minutowy utwór w trzech częściach *attacca*, dwie skrajne części zbudowane z tego samego materiału są szybkie, szorstkie i pełne energii, a przedziela je bardzo liryczna część środkowa.

Kolejna kameralna kompozycja to *Capriccio* (1999) na kontrabas i fortepian, rodzaj miniatury o kapryśnej, zmiennej narracji, oparty podobnie jak *II Sonata fortepianowa* (1999) na skali cały ton – półton.

W 2000 roku powstało *Elizium* na wiolonczelę i fortepian, rodzaj wieloczęściowej fantazji, której akcja rozpoczyna się ostrym konfliktem muzycznym obu instrumentów, przechodzi przez różne fazy dialogu i wreszcie osiąga pełną liryzmu symbiozę – pogrąża się w tytułowym „*Elizium*” – miejscu odpoczynku dusz błogosławionych zmarłych.

Następny utwór to trzy skontrastowane miniatury na trzy waltornie - *3 x 3* (2000). Do tej kompozycji powróciłem w roku 2016, przygotowując jej poszerzoną wersję do pierwszych wykonań, które miały miejsce w bydgoskiej Akademii oraz Filharmonii Pomorskiej (IV Festiwal Muzyki Współczesnej „Nowa Muzyka” 2016 oraz Koncert w ramach Konferencji *Fenomen Nowowiejskiego* – maj i czerwiec 2016).

O kolejnej kompozycji – *Wstrząsach i drżeniach* (2002) na kwintet smyczkowy – miałem już okazję wspomnieć przy omawianiu jej fortepianowej transkrypcji. Mogę tylko dodać, że tytuł nawiązuje do elementów fakturalnych, a cały utwór to wielowątkowa, narracyjna fantazja, zwieńczona mocną kulminacją. Prawykonanie tej kompozycji nastąpiło podczas II Festiwalu Muzyki Współczesnej „Nowa Muzyka” 10 maja 2014 roku w Miejskim Centrum Kultury w Bydgoszcy. Bydgoską Orkiestrą Kameralną dyrygował Marcin Tarnawski.

*Tempus fugit* (2003) na 2 perkusje, flet, obój, klarnet, róg i fortepian to kompozycja zainspirowana przez jazzowy utwór *Balancing Act* z płyty Billy’ego Cobhana, a właściwie przez interesującą strukturę tego utworu - różne muzyczne

pomysły następują po sobie na tle ciągle prowadzonej partii perkusyjnej, która jest czynnikiem spajającym całość.

W 2005 roku powstał utwór *Jeden człowiek, wiele cieni* na altówkę i fortepian, jest to 4-członowa kompozycja o różnorodnych typach muzycznej ekspresji. Tytuł to metafora muzyczno-filozoficznej refleksji o różnym postrzeganiu danej osoby przez różnych ludzi.

## UTWORY CHÓRALNE

W 1996 roku napisałem swój pierwszy utwór chórалny - *In Te Domine speravi* na chór 8-głosowy. Nawiązałem w nim do tradycji renesansowego motetu poprzez sposób prowadzenia głosów. W warstwie harmoniczej zastosowałem akordy symetryczne (osią symetrii jest interwał w centrum danego akordu) – tutaj inspiracją był utwór W. Lutosławskiego *Trzy poematy Henri Michaux*. W 2000 roku utwór ten znalazł się w finale New London Choir Choral Composition Prize, a w 2004 roku został wykonany na Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater” w Częstochowie (Chór PR w Krakowie, dyr. Włodzimierz Siedlik) i odtworzony w Polskim Radiu PR II.

Następna kompozycja z tego działu to *Agnus Dei* (1996) na chór żeński, utwór z zastosowaniem akordów sekundowo-kwartowych i harmonii modalnej.

Kolejnym utworem chórалnym – tym razem na tradycyjny chór 4-głosowy – była miniatura *Fatamorgana* (2000) do słów K. I. Gałczyńskiego, której chciałem nadać orientalny charakter poprzez zastosowanie charakterystycznych zwrotów melodycznych.

Szczególnie ważnym dla mnie utworem chórалnym jest *Sanctus* (2004), wirtuozowska kompozycja na chór 4-głosowy. Jest to 3-częściowy utwór, w którym części I i III są ruchliwe i lekkie (*Leggiero*) i kontrastują z liryczną częścią środkową (*Poco meno mosso, cantabile*). Materiał harmoniczny zawiera elementy modalne. Faktura w większej części oparta jest na technice imitacyjnej, ale zawiera również elementy homofonii. Utwór zabrzmiał po raz pierwszy 3 maja 2007 roku w Częstochowie, w ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater” w wykonaniu Schola Cantorum Gedanensis pod dyrekcją Jana Łukaszewskiego.

Począwszy od 2003 roku, zacząłem także pisać na chór utwory trochę prostsze, odwołujące się do tradycji, zawierające elementy harmonii tonalnej i



modalnej. Związane to było z potrzebą wykonywania tej muzyki w kościołach mojego regionu przez zespoły amatorskie, dla których utwory bardzo skomplikowane byłyby trudne do przygotowania. Chciałbym tu wymienić następujące kompozycje: *Zwiastowanie* (2003) – sł. L. Staff, *Tota pulchra es Maria* (2004), *Uwielbiam, Panie, Twe przebite ręce* – sł. L. Staff - pieśń pasyjną (2004) na sopran, chór i fortepian lub organy, *Dolorosa* na chór (2005), *Felices sensus* (2006) – miniaturę na sopran i chór.

## UTWORY NA GŁOS I FORTEPIAN / ORGANY /

Muzyka wokalna, obok twórczości fortepianowej, orkiestrowej i kameralnej, jest czwartym, bogatym w utwory, działem mojej twórczości. Pierwsze pieśni napisałem jeszcze jako uczeń szkoły muzycznej, a kompozycję *Lacrimosa* na sopran z 1990 roku uznałem za moje opus 1.

W kolejnych latach napisałem kilka pieśni na sopran i fortepian: *Noc letnią* (2003) do słów Mieczysława Jastruna, *Italiam! Italiam!* (2003) do słów Cypriana Kamila Norwida, 2 pieśni do słów Swietłany Owczarskiej: *na polanie soczystej i w zamroczeniu dnia* (2006). Szczególne znaczenie ma dla mnie pieśń do słów Norwida, w której chciałem przywołać nastrój niezwykłego wiersza – samotność i tęsknotę płynącego po morzu pielgrzyma.

Mając możliwość wykonania moich utworów przez utalentowaną śpiewaczkę – Kornelię Wojnarowską, opracowałem na sopran i fortepian kilka moich utworów chóralnych: *Agnus Dei* z 1996 roku (transkrypcję zrobiłem w 2004 roku), *Sanctus* (2004), *Tota pulchra es Maria* (2004) i *Dolorosa* (2005).

W latach 2007-2010 skomponowałem kolejne pieśni sakralne ku czci Matki Bożej - *Recordare Virgo Mater, Regina mundi, Tota formosa et suavis es, Audi filia*. Warstwa tekstowa to modlitwa świadomego swej słabości człowieka o wstawiennictwo Matki Bożej u Jezusa. Utwory odzwierciedlają charakter tej modlitwy – od nieśmiałej prośby do żarliwego błagania.

Cztery utwory z 2011 roku: *Prośba o skrzydła, Kłamstwo, Moc marzeń* oraz *Z okowów najmroczniejszej nocy* powstały specjalnie z myślą o mojej trzeciej autorskiej płycie *Prośba o skrzydła* (Optimal Media 2011)<sup>4</sup> i zostały po raz pierwszy nagrane. Trzy pierwsze to muzyczne „dopowiedzenia” poruszających, głęboko refleksyjnych sonetów Leopolda Staffa, a czwarty został napisany do

---

<sup>4</sup> Marcin Kopczyński, *Prośba o skrzydła*, Optimal Media, Warszawa 2011

wstrząsającego wiersza Williama Ernesta Henley'a, mówiącego o niezłomności człowieka. Wiersz ten pochodzi ze znakomitego filmu Clinta Eastwooda *Invictus*, filmu poświęconego Nelsonowi Mandeli. Na płycie znalazły się także dwa inne utwory do słów Leopolda Staffa o tematyce refleksyjno-religijnej: *Zwiastowanie* (2003) oraz *Uwielbiam, Panie, Twe przebite ręce* (2004). I wreszcie cztery kompozycje sakralne do łacińskich tekstów liturgicznych na święta maryjne (*Dolorosa, Felices sensus, Tota formosa et suavis es, Audi filia*). Dwie ostatnie zostały nagrane po raz pierwszy. Wszystkie te utwory napisałem „z potrzeby serca”, zainspirowany siłą oddziaływania poezji lub religijnym uniesieniem. Szczególnie osobiste dla mnie kompozycje sakralne są w moim odczuciu rodzajem *katharsis*.

Wiele moich utworów wokalnych na sopran i na baryton znalazło się na wspomnianych już dwóch pierwszych autorskich płytach *Strumień myśli* (2008) oraz *Jeden człowiek, wiele cieni* (2011) – w wykonaniu Kornelii Wojnarowskiej i Ingridy Gapovej – sopran oraz Marka Moździerza - baryton. Płyta *Prośba o skrzydła* po raz pierwszy prezentuje moje kompozycje w wersjach na mezzosopran i fortepian. Wydawnictwo to jest owocem współpracy ze wspaniałą śpiewaczką Małgorzatą Ratajczak, obecnie prof. Akademii Muzycznej w Krakowie, pomysłodawczynią tego przedsięwzięcia.

Do tej pory (koniec 2017 roku) powstało 37 kompozycji na głos i fortepian (lub organy). Nie liczę tu „szkolnych wprawek”.

## OPRACOWANIA

Oprócz oryginalnych kompozycji w moim dorobku są także opracowania innych utworów na różne składy. Związane to jest z różnymi zamówieniami, które otrzymywałem, a także z prośbami składanymi przez konkretnych wykonawców.

W latach 1997-2005 powstało wiele opracowań kolęd na różne składy: 11 – na chór i orkiestrę, 5 – na fortepian na 4 ręce, 3 – na sopran, skrzypce, flet i fortepian, 4 – na chór 4-głosowy, 7 - na dziecięcy chór 2-głosowy, 2 flety, 2 akordeony, fortepian, 2 skrzypiec i wiolonczelę. Opracowania te były kilkakrotnie wykonywane przez chóry i orkiestry na grudniowych kolędowych koncertach dobroczynnych.

Opracowałem także różne utwory dla wokalistów: Elżbiety Stengert – sopran, Małgorzaty Ratajczak – mezzosopran oraz Janusza Ratajczaka – tenor.

Były to pieśni: M. Karłowicz *Na śniegu*, S. Moniuszko *Złota rybka* - na sopran i orkiestrę kameralną (2002), 5 kolęd na sopran i orkiestrę (2002), *Ave Maria* Bacha-Gounoda, Donizettiego, Saint-Saensa, Schuberta na sopran i orkiestrę smyczkową (2004), A. L. Webber *Memory* i G. Gershwin *Somebody loves me* – na głos i orkiestrę (2004). Wszystkie te opracowania były kilka razy wykonane m.in. przez orkiestry Filharmonii Olsztyńskiej i Filharmonii Rzeszowskiej pod dyr. Jerzego Koska i Jacka Kraszewskiego, Capellę Bydgosciensis pod dyr. Mieczysława Nowakowskiego i Henryka Wierzchonia.

## INNE

Wśród innych przejawów mojej działalności kompozytorskiej są m.in. następujące prace: kadencje do koncertów W. A. Mozarta: KV467 (1994) i KV 207 (1996), sygnały festiwalu „Forte - Piano” i festiwalu w Wągrowcu (są to króciutkie utwory, które były wykorzystane w celu promowania tych imprez w radiu oraz były odtwarzane przed każdym koncertem festiwalu), przykłady do nauki kontrapunktu – wybrane gatunki, kanony i fugi (1994-6, 2003-5), z których korzystam na zajęciach ze studentami, zebranie i opracowanie w 4-głosie wyboru modalnych pieśni kościelnych (2004-5), które opracowałem z myślą o zajęciach z harmonii modalnej, które prowadziłem w akademii.

## DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA W LATACH 2010-2017

Po uzyskaniu doktoratu w 2010 roku starałem się zintensyfikować moją działalność artystyczną. Powstało w tym czasie kilkadziesiąt nowych utworów (szczegółowy wykaz znajduje się w dokumentacji).

Miałem przyjemność zaprezentować niektóre kompozycje **na ogólnopolskich i międzynarodowych festiwalach i koncertach**, m.in.:

- 2012 - International Sacred Music Choir Competition in Vilnius (Litwa) – zabrzmiała tam moja pieśń chóralna ku czci. św. Jadwigi w wykonaniu chóru „Halka” z Inowrocławia,
- 2012 - VII Międzynarodowe Forum Pianistyczne w Sanoku - *Radość jak muzyka*. Concertino na fortepian i orkiestrę kameralną - wersja z kadencją (prawykonanie); wykonawcami byli: Witold Kawalec - fortepian oraz Lwowska Orkiestra *Akademia* pod dyr. Miroslava Skoryka,

- 2013 - Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Kamieniu Pomorskim – kantata *Gaude Maria Virgo* (prawykonanie) w wykonaniu artystów szczecińskich: Joanny Tylkowskiej – sopran, Ewy Filipowicz – mezzosopran, Pawła Wolskiego – tenor oraz Marcina Kopczyńskiego - organy,

- 2013 - European Festival of the Music Academies w Warszawie, *Capriccio polacco* (prawykonanie) – polska część *Suity Narodów Europy*, skomponowanej przez kompozytorów z 8 krajów, wykonawcami byli: Bartłomiej Wezner – fortepian, Joanna Krempeć-Kaczor – kontrabas, Mateusz Szwankowski – klarnet,

- 2013-17 - Festiwal „Nowa Muzyka” w Bydgoszczy – 5 edycji, na którym zabrzmiało kilka moich utworów, w tym prawykonania,

- 2015 - Wiedeń / Schloskapelle Schonbrunn in Wien - Polnisches Konzert organizowany przez Cultura Animi,

- 2015 - IX Festiwal Muzyki Polskiej organizowany przez Cultura Animi – Győr (Węgry) - Szechenyi Istvan Egyetem Hangversenyterme

- 2015 - Bratysława / Zakładna umelecka skala Jana Albrechta - Koncert muzyki polskiej organizowany przez Cultura Animi,

– na tych trzech koncertach tych zabrzmiał utwór *Echa* w wersji na skrzypce i akordeon,

- 2016 – Festiwal „Europe Month in Saudi Arabia” w Riyad (Arabia Saudyjska)  
- Natalia Skipor – mezzosopran i Agnieszka Szulz-Brzyska – fortepian wykonały tam *Trzy pieśni do sonetów Leopolda Staffa - Prośba o skrzydła, Moc marzeń, Kłamstwo*,

- 2016 - Międzynarodowy Festiwal „La Folle Yournee de Varsowie”, Warszawa, Teatr Wielki - *Radość jak muzyka*. Concertino na fortepian i orkiestrę kameralną – grał Wiktor Ptak - fortepian z Orkiestrą Kameralną PSM w Inowrocławiu pod dyr. Grażyny Wolter-Kaźmierczak,

- 2017 - XXIX International Festival „January musical parties”, Brest (Białoruś) oraz XII Międzynarodowe Forum Pianistyczne – cykl koncertów „Muzyczna Europa - Od Bacha do Kopczyńskiego” – *Temblores del corazón* na fortepian na 4 ręce i orkiestrę smyczkową w wykonaniu Witolda Kawałca i Marcina Kopczyńskiego lub Bartosza Jarosza i Mateusza Putyry – fortepian oraz

Accademia dell'Arco pod dyr. Pawła Radzińskiego zabrzmiało w: Bydgoszczy, Mielcu, Krakowie, Strzyżowie, Sanoku i Warszawie.

Po moje kompozycje sięgali **młodzi wykonawcy, prezentując je w kraju i za granicą na międzynarodowych imprezach:**

- 2011 - młodzi pianiści zaprezentowali moją *Muzykę radosną* na 4 ręce na festiwalu „Musica Moderna” w Łodzi.
- 2013 - Marta Osowska wykonała *IV Sonatę* uzyskując I nagrodę na International Master Competition for Music Teachers w Warszawie,
- 2016 - czworo wokalistów z akademii muzycznych wykonywało kompozycję *Uwielbiam, Panie, Twe przebite ręce* na I Międzynarodowym Konkursie Wokalny „Ars et Gloria” w Katowicach. Jeden z nich, Piotr Pastuszka zdobył III nagrodę i wykonał mój utwór podczas koncertu laureatów,
- 2016 - pianiści Bartosz Jarosz i Mateusz Putyra, grając *Temblores del corazón* w wersji na 4 ręce podczas XII International Music Festival „Art Duo” w Pradze (Czechy), zdobyli I miejsce w kategorii duetów.
- 2017 - pianiści Bartosz Jarosz i Mateusz Putyra, grając *Temblores del corazón* w wersji na 4 ręce podczas Ogólnopolskiego Konkursu CEA Duetów Fortepianowych w Warszawie, zdobyli II miejsce.

W roku 2015 pracowałem nad sakralnym tryptykiem *Dico ego opera mea Regi* na sopran i orkiestrę smyczkową, którego prawykonanie odbyło się podczas koncertów z okazji Święta Województwa Kujawsko-Pomorskiego 5 i 6 czerwca 2015 roku w Toruniu i Bydgoszczy. Wykonawcami byli: Kamila Kułakowska – sopran oraz Toruńska Orkiestra Symfoniczna pod dyr. Piotra Wajraka. Projekt tych koncertów dofinansowano z środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach projektu „Kolekcje” – priorytet „Zamówienia Kompozytorskie”.

**W okresie po uzyskaniu doktoratu zostały także wydane kolejne płyty z moimi utworami, w tym trzy autorskie:**

- 2011 - CD *One man, a few shadows* /Acte Prealable AP0216/, II płyta monograficzna, zawierająca 11 kompozycji, m.in. w nagraniu Ingridy Gapovej - sopran, Krzysztofa Meisingera - gitara i Radosława Sobczaka - fortepian,

- 2011 – DVD *VIII Pięciolinia dla Papieża /Victor 11 Toruń/* - zawierająca zapis koncertu z 7.06.2011 w Toruniu, w tym moje kompozycje *Z okowów najmroczniejszej nocy* i *Uwielbiam, Panie*,
- 2011 - CD *Musica Nova Pomorza i Kujaw /ZKP kujawsko-pomorski/* - na której znalazła się kompozycja *Echa* na skrzypce i fortepian,
- 2012 - CD *Prośba o skrzydła /Optimal Media /*, III płyta monograficzna z 10 kompozycjami w wykonaniu Małgorzaty Ratajczak – mezzosopran i kompozytora przy fortepianie (płyta habilitacyjna Małgorzaty Ratajczak),
- 2017 – CD *Pieśni bydgoskich kompozytorów /Urząd Miasta Bydgoszczy/* - zawiera kompozycje Marcina Kopczyńskiego, Aleksandry Brejzy i Jędrzeja Rocheckiego, wykonawcy – Leszek Holec – baryton, Magdalena Holec – fortepian,
- 2017 – CD *Przymykam oczy /Acte Prealable AP0411/*, IV płyta monograficzna, zawierająca 11 kompozycji, m.in. w nagraniu Anny Wilk i Kamili Kułakowskiej - sopran, Wojciecha Dyngosza – baryton, Orkiestry Opery Nova pod dyrekcją Piotra Wajraka. (Płyta została sfinansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach projektu badawczego *Muzyczne współdziałania a indywidualizm interpretacji na podstawie twórczości na głos i instrumenty kompozytora działającego na obszarze regionu kujawsko-pomorskiego* realizowanego przez Wydział Wokalno-Aktorski Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy).

### **O mojej twórczości powstawały prace i artykuły: m.in.**

Ratajczak Małgorzata, *Prośba o skrzydła. Analiza formy w wybranych utworach na mezzosopran i fortepian Marcina Kopczyńskiego*, Wydawnictwo RED Paweł Brankiewicz, Borne Sulinowo 2012

Mikołajczak Malwina, *Relacje między instrumentami w sonatach na skrzypce i fortepian Marcina Kopczyńskiego i ich rola w budowaniu formy i dramaturgii*, praca magisterska, Akademia Muzyczna w Bydgoszczy 2012

Renat Maryla, *Odmiennosc estetyki brzmienia w sonatach skrzypcowych kompozytorów bydgoskich*, Instytut Muzyki Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2012

Renat Maryla, *Sonata skrzypcowa w muzyce polskiej XX wieku*, Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2012

Renat Maryla, *Odmiennność estetyki brzmienia w sonatach skrzypcowych kompozytorów bydgoskich*, [w:] G. Rubin, M. Winnicka (red.) *Muzyka – Historia. Teoria. Edukacja* nr 2/2012 (s.56-82), Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2012

Grucza-Rogalska Aleksandra, *Wybrane utwory inspirowane osobą i nauczaniem Jana Pawła II w twórczości kompozytorów Pomorza i Kujaw*, [w:] PRACA ZBIOROWA nr 76 – *Czasy – Muzyka - Twórcy Pomorza i Kujaw*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2014 (s.138-141)

Renat Maryla, *Sonaty skrzypcowe Marcina Kopczyńskiego – strukturalizm i jedność substancji*, [w:] PRACA ZBIOROWA nr 76 – *Czasy – Muzyka - Twórcy Pomorza i Kujaw*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2014 (s.285-296)

Ratajczak Małgorzata, *Wybrane utwory wokalne Marcina Kopczyńskiego*, [w:] PRACA ZBIOROWA nr 76 – *Czasy – Muzyka - Twórcy Pomorza i Kujaw*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2014 (s.297-318)

Susłyk Monika, *Język muzyczny kompozycji maryjnych Marcina Kopczyńskiego*, praca licencjacka, Akademia Muzyczna w Bydgoszczy 2016

Kłaput-Wiśniewska Aleksandra, *Kompozytorzy w Bydgoszczy ku twórczemu środowisku*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2017 (s.389-391)

### **Moja działalność zaowocowała dyplomami i nagrodami:**

- 2011 - stypendium artystyczne Prezydenta Inowrocławia,
- 2013 – tytuł laureata Europejskiego Festiwalu Akademii Muzycznych w Warszawie za skomponowanie polskiej części *Suity Narodów Europy*, pisanej przez kompozytorów z 8 krajów,
- 2013 - Dyplom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za szczególnie wkład w rozwój szkolnictwa artystycznego,
- 2015 – nagroda i tytuł Animator Kultury 2015 - od Prezydenta Inowrocławia,
- 2017 – Dyplom „za wysoki kunszt artystyczny” na XXIX Międzynarodowym Festiwalu „Janwarskije Muzykalnyje Wiecziera” w Brześciu (Białoruś) – za kompozycję *Temblores del corazón* na fortepian na 4 ręce i orkiestrę smyczkową.

#### 4. Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Ważną rolę w mojej działalności pełni także dydaktyka. W Akademii Muzycznej w Bydgoszczy prowadzę dla studentów wydziałów Kompozycji, Teorii Muzyki i Reżyserii Dźwięku oraz Dyrygentury, Jazzu i Edukacji Muzycznej następujące zajęcia: *Kontrapunkt*, *Kontrapunkt – fuga*, *Propedeutyka kompozycji i aranżacji*, *Partytura XX i XXI wieku*. W Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Inowrocławiu nauczam *Historii muzyki z literaturą muzyczną* oraz *Form muzycznych*, przygotowując uczniów do egzaminu dyplomowego z *Historii muzyki* oraz do egzaminów wstępnych na studia muzyczne.

Miałem okazję wystąpić z wykładami, przybliżającymi współczesną pedagogiczną twórczość kompozytorów polskich (*Polska muzyka współczesna w nauczaniu gry na fortepianie*). Pierwszy wykład miał miejsce w 2013 roku w Sanoku, w ramach VIII Międzynarodowego Forum Pianistycznego, kolejne prezentowałem dla nauczycieli szkół muzycznych w Inowrocławiu, Toruniu, Bydgoszczy, Tczewie, Pelplinie i Starogardzie. W styczniu 2017 roku, w ramach XII Międzynarodowego Forum Pianistycznego „Bieszczady bez granic” poprowadziłem w Sanoku warsztaty dla młodych adeptów kompozycji, a w listopadzie tego roku wystąpiłem z wykładem o własnej twórczości wokalne na Konferencji Naukowej *((Od))głosy współczesności* w Akademii Sztuki w Szczecinie.

Uczestniczyłem również w pracach jury konkursów kompozytorskich: jako członek jury I Ogólnopolskiego Konkursu Kompozytorskiego im. Piotra Perkowskiego w Toruniu w 2012 r., jako przewodniczący jury Szkolnego Konkursu Kompozytorskiego w Toruniu w 2015 r., jako sekretarz Międzynarodowego Konkursu Kompozytorskiego im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy w 2015 r.

W ramach działalności w Inowrocławskim Towarzystwie Muzycznym „Pro Arte” zorganizowałem 17 edycji Koncertu Kompozytorskiego *Musica Varia Est*, który służy prezentacji najnowszej twórczości kompozytorów regionu kujawsko-pomorskiego. Na koncertach tych zabrzmiały utwory m.in. Franciszka Woźniaka, Zbigniewa Bargielskiego, Bohdana Riemera, Piotra Komorowskiego, Aleksandry Brejzy, Magdaleny Cynk, Łukasza Godyli, Michała Dobrzyńskiego, Marcina Gumieci, innych kompozytorów spoza regionu oraz moje kompozycje.



## 5. Cechy stylistyczne twórczości

W czasie prawie 30 lat, dzielących moje najnowsze utwory od pierwszych próbek, zmieniał się i kształtował język muzyczny, dojrzewała stylistyka, którą dziś próbuję określić jako swoistą syntezę wielu elementów. Muszę przyznać, że trafną próbą podsumowania stylistyki mojej twórczości są zdania, umieszczone w moim biogramie w obszernym opracowaniu *Kompozytorzy polscy 1918-2000*<sup>5</sup>:

„Wzorem dla niej są klasyczne formy i gatunki, dla których kompozytor poszukuje nowych rozwiązań dramaturgicznych i formalnych oraz technik komponowania, obejmujących nowe modalizmy, eksperymenty z akordami zespolonymi oraz rytmem, jako czynnikiem formotwórczym. Muzyka ta, niezależna od nowych trendów, preferuje emocjonalny wyraz i wyrazistą dramaturgię.”

Na pewno w mojej twórczości pozostały echa wielkiej fascynacji muzyką Beli Bartóka (energia i „pierwotna surowość” jego utworów, witalizm szybkich części, fascynująca harmonika) i Witolda Lutosławskiego (narracja sekcji *ad libitum*, formotwórcze znaczenie instrumentacji, akordy zespolone). Na moją muzykę ma także wpływ harmonika i instrumentacja Debussy’ego i Ravela. Warstwa harmoniczna najnowszych utworów to synteza harmonii modalnej, elementów skali całotonowej z akordami kwartowo-trytonowymi.

Nie ukrywam, że dla kilku utworów inspirujące stały się pomysły aranżacyjne i rytmy zasłyszane w jazzie, a także w muzyce progresywnego zespołu Pink Floyd (*I Koncert fortepianowy*, *I Sonata skrzypcowa*, *Elizium*, *Tempus fugit*, *Symfonia z 2006 roku*, *Czas jak sen*, *VI Sonata fortepianowa*).

„Nie oznacza to, że <<ściągam>> – raczej słyszę coś i chcę przerobić to po swojemu lub zrobić zupełnie inaczej, oczywiście na tyle, na ile pozwalają talent, wyobraźnia. Myślę, że w moich utworach zachodzi rodzaj syntezy bardzo wielu wpływów, a przez to są one na swój sposób swoiste.”<sup>6</sup>

Inspiracją w procesie twórczym są także różne prace plastyczne, których oddziaływanie przenika umysł i być może pośrednio wpływa na proces komponowania.

---

<sup>5</sup> Nowak Anna, Kliczewska Katarzyna – biogram M.K., [w:] Podhajski Marek [red.], *Kompozytorzy polscy 1918-2000* t. II, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku, Gdańsk – Warszawa 2005, str.433

<sup>6</sup> Jędrasik Arkadiusz, wywiad z Marcinem Kopczyńskim, „Muzyka 21”, listopad 2008, nr 11(100)

W wielu moich utworach współlistnieją obok siebie tradycyjne i nowatorskie elementy formy, pomiędzy którymi zachodzą różne relacje (o których pisałem już przy okazji charakterystyki utworu orkiestrowego *Efemeryda* (patrz str. 4-5).

W budowie formalnej najnowszych kompozycjach spróbowałem także swoistej syntezy elementów minimalizmu, wywołujących wrażenie chwilowej statyki czy rodzaju „transu” z klasycznie pojmowaną formą procesualną, tworzącą dramaturgię utworu. Te pozornie nie pasujące do siebie elementy są nakładane na siebie, np. na zasadzie echowych wybrzmień powtarzanych elementów minimalistycznych na tle „tradycyjnej” myśli tematycznej (choćby w kompozycji *Czas jak sen* z 2013 roku).

## **6. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.)**

### *II Symfonia (2016) ... nie pytaj dokąd... - ca 28'*

Obsada: Picc, 2 Fl, 2 Ob, 2 Cl, 2 Fg, 2 Tr, 4 Cr, 2 Tn, Tb; 4 Batt.: I – 4 Bg, Trg, Ptto sosp. medio, Ptti a 2, Cmplli, Tam-t gr., II – 5 Tom-t, Vbf, Ptto sosp. Tam-t grande, Trg, III – Mbf, 5 Bl, 3 Tmb, Cmp, IV – 4 Tmp; Pfte; Archi

Praca nad *Symfonią ...nie pytaj dokąd...* trwała kilka lat. Jest to owoc przemyśleń, przewartościowań, rozterek związanych z obserwacją zjawisk występujących nie tylko w sztuce, ale także obserwowanych niepokojących zmian politycznych, socjologicznych i cywilizacyjnych. Pewną inspiracją do jej napisania była także lektura znakomitej książki Zygmunta Baumana *Ponowoczesność jako źródło cierpień*<sup>7</sup> i wiele sformułowań, myśli i refleksji w niej zawartych. Dużo do myślenia dał mi zacytowany przez polskiego filozofa fragment książki Georges'a Balandier:

„Wszystko dziś pokrywa się mgłą, granice są w ciągłym ruchu, kategorie mętnieją. Różnice tracą korzenie strukturalne: mnożą się, unoszą się i krążą (...), wchodzą w coraz to nowe, ruchome i łatwo manipulowane konfiguracje.”<sup>8</sup>

<sup>7</sup> Bauman Zygmunt, *Ponowoczesność jako źródło cierpień*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2000

W rozdziałach dotyczących sztuki, powołując się na wypowiedzi Michela Foucaulta i Pierre'a Bouleza filozof stwierdza, że bardzo trudno jest wartościować tworzone dziś dzieła sztuki, każda kompozycja staje się zdarzeniem stylistycznym samym w sobie i trudno do jej oceny znaleźć jakiś układ odniesienia. W myśl założeń postmodernizmu „wszelkiej muzyce przyznaje się prawo do istnienia”, „wszystko jest dobre, nic nie jest złe”<sup>9</sup>. Myśląc o rozważaniach Baumana marzę o tym, aby odbiorcy nowych utworów i krytycy nie kwalifikowali wszystkiego jako przejaw postmodernizmu w szerokim znaczeniu, ale potrafili docenić kompozycje będące przejawem twórczej syntezy wielu elementów i odróżnić je od utworów „zmontowanych” z często przypadkowo użytych cząstek i segmentów.

Tytuł *...nie pytaj dokąd...* to metafora nieograniczonej mnogości „miksaży”<sup>10</sup> stylistycznych dla nowo powstających kompozycji. Metafora praktycznie nieograniczonych możliwości łączenia, zestawiania czy stapiania różnych elementów, cech, konwencji.

*Symfonia* jest więc próbą zajęcia twórczego stanowiska wobec zjawisk kulturowych „ponowoczesności”, określonej jako „źródło cierpień”.

Utwór ten jest też wyrazem mojej opozycji wobec pojęcia ponowoczesności (postmodernizmu), rozumianego „jako postawa twórcza, jako suma zjawisk, (...) wielopłaszczyznowe pomieszanie elementów tzw. kultury wysokiej z elementami kultury masowej”<sup>11</sup> lub zestawianie obok siebie elementów stylów minionych<sup>12</sup>, co bywa też nazywane grą konwencji.

Napisanie tej symfonii to paradoksalnie także wynik niedosytu twórczego po napisaniu poprzedniej z 2006 roku.

Część I – *Zmagania (Struggles)* – odzwierciedla „zmagania” muzyczne dwóch kontrastujących myśli – ruchliwej, lekkiej oraz majestatycznej, ciężkiej. Ogniwem to ma być wyrazem niespełnienia, niepokoju, niemożności wyboru

---

<sup>8</sup> Balandier Georges, *Le dedale: Pour en finir avec XX siècle*, Fayard, Paris 1994

<sup>9</sup> Bauman Zygmunt, *Ponowoczesność jako źródło cierpień*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2000, s.165-171

<sup>10</sup> Sformułowanie Bogusława Schaeffera, por. Schaeffer Bogusław, hasło *Berg*, [w:] *Encyklopedia Muzyczna PWM*, Dziębowska Elżbieta [red.], T. I, str.276

<sup>11</sup> Por. Rutkowska Anna, *Postmodernizm*, [w:] Podhajski Marek [red.], *Kompozytorzy polscy 1918-2000 t. I*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku, Gdańsk – Warszawa 2005, s.283-285

<sup>12</sup> Por. Krawczyk Dorota, *Postmodernizm. Esej o muzyce polskiej*, [w:] Podhajski Marek [red.], *Kompozytorzy polscy 1918-2000 t. I*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku, Gdańsk – Warszawa 2005, s.297-299

spójnej muzycznej narracji. Owe dwie kontrastujące muzycznie myśli są prezentowane naprzemiennie, powracają w coraz to nowych wariantach, przez to część ta ma formę swoistych wariacji na dwa tematy. Myśl I charakteryzują skomplikowane rytmy złożone, które nadają jej charakter niespokojny. Narracja jest przerywana, nieregularna. Myśl II, która pojawia się po raz pierwszy w t. 22 (litera C w partyturze), jest bardziej statyczna, ma charakterystyczne rytmy synkopowe i fakturę polifonizującą. Od t. 61 (F) obie myśli powracają naprzemiennie w różnych wariantach instrumentacyjnych, przenikają się i „ścierają” ze sobą. Niespokojne rytmy myśli I przenikają do myśli II. Kulminacje w tej części są przerywane interwencjami trąbki i klarnetu. W t. 159 (T) rozpoczyna się potężne *tutti*, kończące część I.

Część II – *Gra (Play)* – to rodzaj scherza, pozornie lekkiego w charakterze, „gra” muzycznych konwencji. W ogniwie tym elementy ruchliwe przechodzą w środkowej części we fragment (od litery G, t. 83), w którym muzyczny ruch zostaje kilka razy zatrzymany, co jest odzwierciedleniem stagnacji, zniechęcenia, wątpliwości. W odcinku tym na tle brzących akordów w instrumentach smyczkowych występują improwizacyjne solówki marimby, fortepianu, wibrafonu i klarnetu. Materiał „scherzowy” powraca w zmienionym wariacie od litery I (t. 103), osiągając kulminację w t. 122. Tu znów przewagę zyskuje powolna, prawie statyczna narracja, a ostatnią próbę osiągnięcia ruchliwej kulminacji (t. 136, przed M) gwałtownie przerywa dynamiczna „interwencja” kotłów, do których dołączają flet, trąbka, wibrafon i marimba. Część tę kończy partia kotłów, zagadkowo wyciszona.

Kotły i inne instrumenty perkusyjne rozpoczynają część III - *Nie pytaj dokąd* – składającą się z dwóch ogniw. Solo klarnetu (t. 36, D), które będzie powracało w dalszym przebiegu utworu, to właściwy początek akcji muzycznej tej części. Tworzy się ona stopniowo, początkowo z oderwanych motywów, zawiera kilka niewielkich, jakby połowicznych kulminacji, rozładowanych przez partie instrumentów perkusyjnych. Druga faza finałowej części (t. 93, J) to stopniowe, kilkietapowe budowanie potężnej, ostatecznej kulminacji. W fazie tej szczególną rolę pełni dialogowanie różnych grup instrumentów. Kulminacja następuje w t. 130 (O), a od t. 139 (P) jej energia znajduje ujście w sekcji *ad libitum* całej orkiestry. Następuje stopniowe wyciszanie aleatorycznych partii instrumentów i przechodzenie w liryczny, impresjonistyczny w charakterze epilog, w którym grają fortepian, klarnet, wibrafon oraz instrumenty smyczkowe.

Część III *Symfonii* ma zróżnicowaną narrację, chciałem w tej części uzyskać wrażenie przestrzenności i zastosować bogatą kolorystykę orkiestrową,

współtworzącą dramaturgię. Powolną, jakby leniwą narrację fragmentów „impresjonistycznych” równoważą człony ruchliwe i dramatyczne. Ogniwem to ma być muzycznym „spełnieniem”, próbą stworzenia spójnej syntezy stylistycznej – zespolenia elementów fakturalnych i harmoniczných, które w poprzednich częściach ścierały się ze sobą lub były w opozycji.

Prawykonanie *II Symfonii ...nie pytaj dokąd...* przez Orkiestrę Symfoniczną Akademii Muzycznej w Bydgoszczy pod dyrekcją Michała Dworzyńskiego miało miejsce 26 listopada 2017 r. w Filharmonii Pomorskiej.

\*\*\*\*\*

Moja droga artystyczna miała w ostatnich latach obfitujący w interesujące wydarzenia okres rozwoju. Chciałbym w przyszłości nadal prowadzić różne formy aktywności twórczej, dydaktycznej i organizacyjnej: rozwijać moją osobowość kompozytorską, tworzyć nowe utwory, które wzbogacałyby muzykę polską i były chętnie wykonywane i nagrywane, uczyć młodych ludzi, kształtować w nich talenty i umiejętności, ale także „zarażać” pasją muzyczną, a poprzez działalność organizacyjną rozwijać i promować w moim środowisku zainteresowanie współcześnie tworzoną muzyką klasyczną.

Marcin Kupcewicz